

Panu:

Jumalan juoksupoika

Jätän lainausmerkit pois. Voin yhtyä piispa J. A. Mannermaan sanoihin: Leikillinen nimitys "Jumalan juoksupoika" muodostui kunnianimeksi. Vanhat oululaiset — näin on pakko sanoa, koskapa kaikki ne, jotka muistavat ajat ennen toista maailmansotaa, ovat jo enemmän tai vähemmän kultaisessa keski-ässä — muistavat yhä Jumalan juoksupojan useammat ehkä kuitenkin nimityksen kuin sen takana olevan ihmisen, lehtori Georg Waenerbergin, "Vennerperin". Miehestä on lukematon määrä kaskuja, mutta harvoin lienevät ihmislapsen elämää ja toimia kertallevat kaskut niin hyväntahtoisia sävyiltään kuin Jumalan juoksupojasta kertovat.

Mistä nimitys?

Kaikki me, jotka lehtori Waenerbergin muistamme, muistamme, että hän oli aina menossa, pyörällä tai kävellen, mutta vähän niin kuin tuli hännässä. Monelle on saattanut jäädä mielikuva, että lehtorimme oli hieman hermostuneen vilkas, onpa joku saattanut luulla, että hänen kiirensä oli muuttunut jo itsetarkoitukseksi. Pelkään myös, että yksi ja toinen kuvittelee, jos mitä kuvittelee, että leikillinen nimitys tuli siitä, että arvoisalla uskonnonopettajalla ja kristillisten yhdistysten puuhamiehellä oli — kiire. Oli niin kiire, ettei ehtinyt aina hypätä pyörän selkään, ei aina niinkään pitkällä taipaleella kuin Tuirasta siltojen yli kaupunkiin tai päinvastoin.

Omaakohtaisestikin muistan Waenerbergin ja polkupyörän. Lehtori oli muistikuvani mukaan aina tummiin pukeutunut, niin kuin sen ajan opettaja-papille sopikin, hattukin musta, palttoo pitkä. Valkoinen parta ja aina herittäinen ja hymyilevä. Emme kai varsinaisesti tunteneet henkilökohtaisesti, jollen nyt sitten hyvän tavan vuoksi tervehtinyt. Mutta Waenerberg kyllä tunsii ihmisiä.

Satuin äskettäin paikalle, kun toinen puuhamies, opetusneuvos Erkki Tuomikoski kertoi Waenerbergistä, suuresti kunnioittamastaan ystävästä, jonka kanssa ehti olla yhdessä aika monessa niin risauksessa kuin rysäyksessäkin. Esityksen päätteeksi kuulin, että aiheen tähän muistelukseseen oli antanut viime vuonna ilmestynyt

kirja Nuorten Ystävät 1907—1967, alaotsikko: Sallikaa lasten tulla minun tyköni/Piirteitä Nuorten Ystävät yhdistyksen 60-vuotistaipaleelta sekä sen ylläpitämien laitosten toiminnasta. Kirjan on kirjoittanut ja toimittanut koonnut, niin kuin tekijä itse sanoo, samainen ystävämme Erkki Tuomikoski. Hänen puheensa ja kirjansa olen pyytänyt saada tässä esitellä ja ennen kaikkea siis mainion Georg Waenerbergin.

Kirjaan sisältyy em. piispa Mannermaan muistokirjoitus Waenerbergistä, ja siitä näemme, että Georg Aadolf oli syntynyt 1865 ja valmistui aikaan maisteriksi ja uskonnon opettajaksi. Ouluun hän tuli Kuopioista 1893 ja opetti sitten ruotsinkielisessä klassillisessa lyseossa, siinä triviaaliskoulun jatkaajassa, joka jo tuolloin toimi "rannassa". Svendelinin kivitalossa, ja josta sitten astettiin tulj suomenkielinen ja lopuksi (välillä, pitäisi kai nyt sanoa!) Oulun keskikoulu. Oulu oli Waenerbergin kohtalo. Vain yhden lukukauden hän kuulemma tämän jälkeen viihtyi muualla. Ouluun palaamisensa jälkeen joutui Waenerberg mukaan mitä moninaisimpiin yhteiskunnallisiin toimiin. Hän oli uskonnon opettaja koko sydämeästään, joskin opettajana enemmän tunnollinen kuin loistava. Hän oli niitä merkittäviä ihmisiä, joiden ei kai koskaan ollut tarvinnut taistellen pyrkiä selvytyteen epäilyksistä, Mannermaata lainatakseni. Siitä huolimatta hän oli realistti, todellinen käytännön kristitty. Hän ymmärsi vanhat, hän ymmärsi nuoria. On luonnollista, että hän joutui ennen muuta yhdistyksiin ja piireihin, jotka pyrkivät toimimaan kristillisessä hengessä, toisaalta hän vei oman vakautuksensa ja henkensä sinne. missä toimi. Pappistutkinnon hän suoritti vasta vanhoilla päivillään (senaikaisen käsityksen mukaan!), 61-vuotiaana, jolloin antoi myös vihkiä itsensä papiksi. Muistan, että siitä puhuttiin. Pastoraalitutkinnon eli tutkinnon, joka oikeuttaa papin hakemaan vakinaista papinvirkaa, hän suoritti — lähes 70-vuotiaana 1933. Mannermaa: "Ainoa papinvirka, johon hänet määrättiin, oli Oulun tuomiokirkkoseurakunnan papiston apulaisen palkaton, mutta ei suinkaan työtön toimi."

Kun Ouluun 1907 perustettiin kristillisellä pohjalla toimiva yhdistys Nuorten Ystävät, oli Waenerberg sen primus motor. Sellaisena hän myös pysyi kuolemaansa 1941 saakka. Nuorten Ystävät perusti Pohjolan Poikakodin, Toivola-Kodin, otti huostaansa Hanna Åström-Frankenhauserin Oulun kaupungille 1914 lahjoittaman Ainolan lastentarhan ja perusti sitten suuren joukon muita lastentarhoja, perusti kesäsiirtoloita, Tuiran veistokoulun, perhepuutarhat, Oulun Kaatuvatautisten Huoltokodin. Kaikessa Jumalan juoksupoika oli mukana, kaikkeen riitti hänen aikansa. Ynni ja ynniläiset tunsivat hänet, diakonissat ja heidän potilaansa tunsivat hänet. koululaiset tunsivat, niin oululaiset tunsivat ja useimmat varmaan osasivat arvotaakin. Näin kaukaa katsottuna vasta oikein näkyy, mitä kaikkea mies voi aikaansaada, kun tahtoo. Lisätäkäämme nöyrästi: kun uskoo.

Tulipahan vielä mieleen muuan Tuomikosken tarinoista. Toivola-Koti Muhoksella tarvitsi hevosen. Totta kai hevosen, kun oli maanviljelystä. Waenerberg soitti Oulu-yhtiön toimitusjohtajalle Björn Weckmanille, joka sanoi, että onhan yhtiön tallissa Pateniemessä hevosia, valikoipahan sieltä. Waenerberg pyysi Juntusen Arnea valitsemaan, ja Arne meni, mutta soitti sitten Weckmanille, että ei sillä hevosella ilman kärryjä paljoakaan tee. Weckman: "Onhan siellä kärryjä". Tähän taas Juntunen, että ei niillä kärryilläkään paljoa tee. jos ei ole valjaita, mihin taas Weckman, että onhan tallissa valjaita, valjastaa vain. Sillä siisti. Juntusen Arne valjasti ja ajeli sitten Muhokselle. En tiedä, kuinka hyvin Weckman tiesi luottaa Juntuseen, mene tiedä, vaikka hyvinkin, mutta Waenerbergistä kaikki tiesivät että se mies ei jätä kesken eikä heitä hukkaan.

Lukekaapa Tuomikosken kirja!